

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Majandus- ja kommunikatsiooniminister
määrus
algtekst-terviktekst
01.07.2011
Hetkel kehtiv
RT I, 28.06.2011, 37

Mootorsõidukijuhi teadmiste, oskuste ja käitumise liiklusalased kvalifikatsiooninõuded

Vastu võetud 27.06.2011 nr 58

Määrus kehtestatakse „Liiklusseaduse” § 100 lõike 5 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala

Määrus kehtestab mootorsõidukijuhi (edaspidi *juht*), välja arvatud ratastraktori- ja liikurmasinajuhi, teadmiste, oskuste ja käitumise liiklusalased kvalifikatsiooninõuded, mis on aluseks juhi koolitamisel ja eksamineerimisel.

2. peatükk Kvalifikatsiooninõuded

§ 2. Üldnõuded juhi teadmiste

Juht peab teadma:

- 1) liiklusreegleid – eelkõige liiklusmärke, teemärgiseid ja märguandeid ning, sõidueesõiguse, teendamise kohustuse ja lubatud sõidukiirusega seonduvat;
- 2) juhile vajalikke omadusi – tähelepanelikkuse ja teiste liiklejatega arvestamise tähtsust; alkoholi, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete, ravimite, vaimse seisundi ja väsimuse mõjust tulenevaid muutusi juhi käitumises; juhi isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele;
- 3) teega seonduvat – ohutu pikivahe hoidmise, pidurdustekonna ja teelpüsimise kõige tähtsamaid põhimõtteid erinevate ilmastiku- ja teeolude puhul; liikluse ohutegureid, mis on seotud erinevate teeoludega; erinevate teeliikide omadusi ning sellega seonduvaid nõudeid;
- 4) teisi liiklejaid arvestavaid spetsiifilisi ohutegureid – liiklejate kogenematusena ning riskiliiklejatega (lapsed, jalakäijad, jalgratturid, algajad juhid ning liikumispuudega inimesed) tekkivaid ohte; erinevate sõidukiliikide liikumisel ja juhtimisel esinevaid ohte, arvestades nende juhtide erinevaid nägemisvälju ja pimedaid alasid;
- 5) üldeeskirju ja muid küsimusi – sõiduki kasutamiseks nõutavaid dokumente, kohustusliku liikluskindlustusega seonduvat ja nõudeid juhi tegutsemisele liiklusõnnetuse korral;
- 6) sõiduki, veose ja sõitjatega seotud ohutustegureid – veose paigutust ja kinnitust, sõitjate turvavahendite kasutamist, sõidukist väljumisel vajalikke ettevaatusabinõusid;
- 7) liiklusohutusega seotud mehhaanilisi aspekte – kõige tavalisemate puuduste avastamist, eelkõige rooliseadme, vedrustus- ja pidurdussüsteemi, rehvide, tulede ja suunatudlede, helkurite, tahavaatepeeglite, tuuleklaasi ja klaasipuhastite, heitgaasisüsteemi, turvavööde ja helisignaalseadme juures;
- 8) sõiduki turvavarustuse otstarvet – eelkõige turvavööde, peatugede ja laste turvavarustuse õiget reguleerimist ja kasutamist;
- 9) kasutatava sõiduki lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja sõiduki juhitavusele;
- 10) keskkonnaga seonduvaid nõudeid sõiduki kasutamisel;
- 11) säästliku sõidustiili põhimõtteid ja keskkonnasäästliku juhtimise seost ohutusega.

§ 3. Lisanõuded A1-, A2- ja A-kategooria mootorsõiduki juhi teadmiste

Juht peab teadma:

- 1) kaitsevarustuse (kindad, saapad, erirõivas ja kaitsekiiver) kasutamise nõudeid;
- 2) mootorratturi nähtavust teistele liiklejatele;
- 3) erinevate teeoludega seotud ohutegureid, seda eriti libedatel teosadel nagu kanalisatsioonikaevude kaaned, teemärgised ja trammirööpad;

4) mootorsõiduki liiklusohutusega seotud mehhaanilisi aspekte, pöörates täiendavat tähelepanu hädaseiskamislülile, õlitasemele ja ketile.

§ 4. Lisanõuded C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria mootorsõiduki juhi teadmiste

Juht peab teadma:

- 1) sõidu- ja puhkeaja eeskirju ning sõidumeeriku kasutamise nõudeid;
- 2) veose- või sõitjateveo eeskirju;
- 3) siseriiklikuks ja rahvusvaheliseks veose- ja sõitjateveoks nõutavaid sõiduki- ja veodokumente;
- 4) tegutsemispõhimõtteid avarii korral ja pärast seda (sõitjate evakueerimine, esmaabi andmine, õnnetuskoha tähistamine ja teiste liiklejate hoiatamine);
- 5) rattavahetuse käigus kasutatavaid ettevaatusabinõusid;
- 6) veoki massi ja mõõtmete kohta kehtestatud eeskirju;
- 7) kiiruspiirikutega seonduvat;
- 8) sõidukite omadustest põhjustatud takistusi nägemisväljas;
- 9) marsruudi kavandamise aluseid, sealhulgas elektrooniliste navigatsioonisüsteemide ja teekardi kasutamise võimalusi;
- 10) sõidukile veose pealelaadimise ohutusnõudeid – veose kontrollimine (paigutamine ja kinnitamine), eri liiki veostega (vedelikud, ülekaalulised ja -mõõdulised veosed jms) seotud probleemid, veose peale- ja mahalaadimine ning laadimisseadmete kasutamine (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooriad);
- 11) juhi vastutust sõitjateveol, sõitjate mugavuse ja turvalisuse tagamise võimalusi, laste veo erisusi võrreldes üldise sõitjateveoga, enne teeasumist sõidueelse kontrolli tegemise vajalikkust (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooriad).

§ 5. Lisanõuded C-, CE-, D- ja DE-kategooria mootorsõiduki juhi teadmiste

Juht peab teadma:

- 1) järgmiste seadmete ja süsteemide ehitus- ja tööpõhimõtteid: sisepelemismootorid, vedelikud (mootoriõli, jahutusvedelik, pesuvedelik), toitesüsteem, elektrisüsteem, süütesead, käiguvahetussüsteem (sidur, käigukast jms);
- 2) määrdeaineid ja antifriise;
- 3) rehvide ehituspõhimõtteid, nende paigaldamisele, õigele kasutamisele ja hooldusele esitatavaid nõudeid;
- 4) piduriseadmete ja kiirusregulaatorite tüüpe, nende põhiosi ja tööpõhimõtteid;
- 5) haakeseadmete tüüpe, tööpõhimõtteid ja põhiosi, nende ühendamist veokiga (üksnes CE- ja DE-kategooriad);
- 6) rikete põhjuste kindlakstegemise meetodeid;
- 7) sõidukite ennetava ja perioodilise hoolduse mõju sõiduki tehnoseisundile;
- 8) juhi vastutust veoste vastuvõtmisel, veose vedamisel ja veose üleandmisel (üksnes C- ja CE-kategooriad).

§ 6. Üldnõuded juhi oskustele

Juht peab oskama:

- 1) sõitu kavandades hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine jms);
- 2) suurema ohu allika valdajana arvestada teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähem kaitstud liiklejatega, ja tagama oma käitumisega nende ohutuse;
- 3) kasutada sõidukit keskkonda säästvalt;
- 4) kohaneda liikluses toimuvate muutustega;
- 5) hinnata võimaliku liiklusohutliku olukorra tõsidust ja reageerida kohaselt;
- 6) juhtida oma sõidukit viisil, mis välistab ohtlike olukordade tekitamist (sh sõitu alustades, sõites sirgel teel ja kurvis, sõites tasasel või mägisel maastikul, sõites erinevates ilmastiku- ja teeoludes, sooritades manöövreid, tagurdades, pidurdades, möödudes, peatudes ja parkides jne);
- 7) järgida liiklusreegleid ja neid praktikas kasutada;
- 8) aru saada, kui sõiduki kasutamine on liiklusele ohtlik, ja käituma olukorra kohaselt;
- 9) ohutult sõidukisse siseneda ja sõidukist väljuda;
- 10) valmistada sõidukit ette ohutuks sõiduks (tõõsena, turvavarustuse, lisa- ja mugavusseadmete kasutamine jms).

§ 7. Lisanõuded A-, A1-, A2-kategooria mootorsõiduki juhi oskustele

Juht peab oskama:

- 1) valmistada ohutuks sõiduks, kohandades kaitsevarustust nagu kindaid, saapaid, rõivaid ja kaitsekiivrit vastavalt oma vajadustele ning kontrollides pisteliselt rehvide, piduri, rooliseadme, hädaseiskamislüliti (kui see on olemas), keti, tulede, helkurite, suunatuude ja helisignaalseadme korrasolekut;
- 2) asetada mootorrattast tugihargile ja võtta see tugihargilt ning mootori abita liigutada mootorrattast kõrval kõndides;
- 3) parkida mootorrattast tugihargil;
- 4) alustada sõitu tõusul;
- 5) väikesel kiirusel hoida tasakaalu, käsitseda sidurit koos piduriga, sooritada mitmesuguseid manöövreid (slaalomi, kaheksa, ringi mööda, kitsal joonel sõitmine);
- 6) suuremal kiirusel (teise või kolmanda käiguga) vahetada käiku, põigata ümber takistusest, sõita risti asuvast takistusest üle, sooritada äkkpidurdust.

§ 8. Lisanõuded B-, B1- ja BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria mootorsõiduki juhi oskustele

Juht peab oskama:

- 1) valmistuda ohutuks sõiduks, kohandades tahavaatepeegleid, turvavöösid, peatugesid ning õige ja turvalise istumisasendi saavutamiseks juhiistet, kontrollides uste suletust ja pisteliselt rehve, rooliseadet, pidureid, vedelikke (mootoriõli, jahutusvedelik, pesuvedelik), tulesid, helkureid, suunatulesid ja helisignaalseadet;
- 2) alustada sõitu tõusul;
- 3) tagurdada otse või pöördega paremale või vasakule, jäädes õigele sõidurajale;
- 4) pöörata tagasi, kasutades edasi- ja tagasikäiku;
- 5) parkida sõidukit ja lahkuda parkimiskohalt (parkimine rööpselt, kaldu või esiotsaga või tagaotsaga risti kaldeta teel, tõusul või langusel);
- 6) pidurdada täpselt kuni seisma jäämiseni, vajadusel äkkpidurdada.

§ 9. Lisanõuded BE-, CE-, C1E-, DE-, D1E-kategooria mootorsõiduki juhi oskustele

Juht peab oskama:

- 1) kontrollida haakeseadme pidureid ja elektriühendusi;
- 2) haagise sõidukile külge- ja lahtihaakimist;
- 3) tagurdada kurvi mööda;
- 4) peatuda ohutult veose peale- või mahalaadimiseks.

§ 10. Lisanõuded C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria mootorsõiduki juhi oskustele

Juht peab oskama:

- 1) kontrollida võimendiga piduri- ja roolisüsteemi, velgesid, rattamutreid, poripõllesid, tuuleklaasi, aknaid ja klaasipuhasteid, sõidumeerikut;
- 2) kontrollida õhusurvet, õhupaake ja vedrustust;
- 3) ohutult veost laadida, sealjuures arvestades sõidukile veose pealelaadimisega seotud ohutustegureid – sõidukikeret, katteid, laadimisluuke, laadimismehhanismi, kabiinilukustust, pealelaadimisviise, veose kinnitamist;
- 4) lugeda teekaarti, kavandada marsruuti, kasutada elektroonilisi navigatsioonisüsteeme;
- 5) rakendada spetsiaalseid sõidukiohutuse abinõusid – kontrollida sõidukikere, teenindusüste, avariiväljapääsude, esmaabivahendite, tulekustutite ja muud turvavarustust (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooriad);
- 6) ohutult parkida sõidukit laadimisplatvormi või samalaadse rajatise ääres veose laadimiseks (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria puhul);
- 7) peatada bussi sõitjate ohutuks peale- või mahaminekuks (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooriad).

§ 11. Nõuded juhi käitumisele

(1) Juht peab käituma:

- 1) vastutustundlikult;
- 2) riske vältivalt;
- 3) teisi liiklejaid arvestavalt;
- 4) keskkonda säästvalt.

(2) Juht peab oskama tavaliikluses sooritada ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades ning teisi liiklejaid arvestades järgmisi toiminguid:

- 1) alustada sõitu pärast parkimist, pärast liikluses seisma jäämist ja juurdepääsuteelt välja sõites;
- 2) sõita sirgel teel, mööduda vastassuunas lähenevatest sõidukitest, sealhulgas piiratud alal;
- 3) sõita kurvis;
- 4) läheneda ristmikule ja seda ületada;
- 5) muuta suunda, vahetada sõidurada, pöörata vasakule ja paremale;
- 6) sõita kiirteele või samalaadsele teele ja sealt maha, kasutada kiirendus- ja aeglustusrada;
- 7) sõita mööda eesliikuvatest sõidukitest, aidata kaasa möödasõidu ohutusele, olles ise möödasõidetava rollis, mööduda pargitud autodest, põigata ümber takistustest;
- 8) sõita ringristmikul;
- 9) sõita pikkadel tõusudel ja langustel üles- ja allamäge;
- 10) ületada raudteeületuskohta;
- 11) mööduda bussi-, trolli ja trammipeatustest;
- 12) läheneda ülekäigurajale ja seda ületada;
- 13) tulla sõidukilt maha või väljuda sõidukist, nii et see oleks ohutu juhile endale ja teistele liiklejatele.

3. peatükk

Rakendussäte

§ 12. Varasema õigusakti kehtetuks tunnistamine

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 8. aprilli 2004. a määrus nr 150 „Mootorsõidukijuhi teadmiste, oskuste ja käitumise liiklusalased kvalifikatsiooninõuded” (RTL 2004, 80, 1281) tunnistatakse kehtetuks.

Juhan Parts
Minister

Marika Priske
Kantsler